

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

./.

Til orientering fremsendes hermed mit talepapir fra samrådet i
Videnskabsudvalget onsdag den 20. september 2006 vedr. fusioner.

Med venlig hilsen

Helge Sander

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43

1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post vt@vtu.dk

Netsted www.vtu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Samråd (åbent) i Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi onsdag den 20. september 2006 om fusioner – UVT – alm. del – spørgsmål BC, BD, BE, BF, BG, BK, BL, BM, BN, BO, BP og BQ.

DET TALTE ORD GÆLDER

Indledning:

Jeg vil gerne indlede med at sige et par ord om fusionsprocessen.

Der er forståeligt nok stor interesse for fusionerne. Det skal der også være.

Vi taler om institutioner, der er helt centrale for samfundet og den fortsatte udvikling.

Også fra Folketinget har jeg i løbet af året fået mange spørgsmål.

Derfor er jeg glad for samrådet.

Fusionerne har været undervejs i lang tid. Det glemmer mange.

Allerede i 2002 foretog Danmarks Forskningsråd en gennemgang af alle sektorforskningsinstitutioner.

Sektorforskningsspørgsmålet var også en del af Globaliseringsrådets arbejde.

I Globaliseringsstrategien fastlagde regeringen efterfølgende det overordnede princip for, hvordan sektorforskningen skal organiseres. Den skal lægges ind under universiteterne.

Øvelsen med at indfusionere sektorforskningsinstitutionerne har vi prøvet før. I 2004 blev Fødevareøkonomisk Institut og Skov og Land indfusioneret i Landbohøjskolen (KVL).

Vi har også haft andre mindre opgaveoverførsler mellem sektorforskningsinstitutioner og universiteter.

Universiteterne udfører altså allerede i dag myndighedsopgaver for det offentlige.

I regeringsgrundlaget fra februar 2005 står der, at Danmark skal have universiteter i verdensklasse.

Regeringen mener samlet set, at de danske universiteter har en høj kvalitet og produktivitet, men at den kan blive endnu bedre, hvis vi fokuserer indsatsen.

Svaret i regeringsgrundlaget var forpligtende samarbejder og universitetskonsortier.

Tilkendegivelserne og drøftelserne i Globaliseringsrådet gjorde det dog klart for os, at forpligtende samarbejder ikke er nok.

Det har regeringen draget konsekvensen af. Derfor handler det nu om fusioner.

Målet er det samme som i regeringsgrundlaget:

Nemlig styrket kvalitet i uddannelse og forskning. Og ønsket om at skabe institutioner, der strukturelt understøtter den store satsning, som vi i fællesskab har sat i værk på forskningsområdet.

Som opfølgning på regeringens globaliseringsstrategi, blev universiteter og sektorforskningsinstitutioner allerede i februar 2006 bedt om at komme med deres bud på fusioner.

I april 2006 fik regeringen institutionernes tilbagemeldinger.

Regeringen mente imidlertid, at der var behov for uddybende undersøgelser af særlige problemstillinger.

Derfor fik institutionerne indtil den 15. september 2006 til at uddybe deres indstillinger.

Regeringen arbejder nu på at gennemgå det meget fyldige materiale, jeg modtog sidste fredag.

Jeg forventer, at regeringen kan have det nye danmarkskort klar i løbet af oktober.

Selv om beslutningerne ikke skal trækkes unødigt i langdrag, vil vi naturligvis møde institutionernes seriøse dokumentationsarbejde med en lige så grundig vurdering og overvejelse i regeringen.

Vi er altså stadig i proces. Vi er ikke færdige med at behandle materialet, og mine svar på jeres spørgsmål her i dag skal ses i det lys.

For overblikkets skyld har jeg delt spørgsmålene op i seks kategorier.

Dem, der angår: 1) OECD-rapporten, 2) selve fusionsprocessen, 3) universiteternes størrelse og effekt af fusionerne, 4) Roskilde Universitetscenter, 5) økonomien og 6) lovgivningen i forbindelse med fusionerne.

Spørgsmål BC:

"Hvordan stemmer ministerens henvisning til OECD's anbefalinger fra 2003, når han nu skal begrunde regeringens planer om at halvere antallet af universiteter i Danmark, overens med Jarl Bengtssons udtalelser til Information den 18. august 2006, hvor han bl.a. siger "Men vi sagde ikke fusioner, derimod øget samarbejde"."

Svar:

Det undrer mig, at Jarl Bengtsson siger, at OECD's anbefalinger ikke omhandler fusioner af danske universiteter.

I OECD's rapport fra 2003, står der i anbefaling nummer tre side 211:

"As opportunities arise, relevant boards and the government should consider the scope for incorporating other faculties (including those in a single-faculty universities) into multi-faculty universities".

OECD anbefaler altså, at relevante bestyrelser og regeringen skal overveje perspektiverne i at inkorporere - eller mere mundret indfusionere - mono-fakultære universiteter i multi-fakultære universiteter.

Jeg kan kun tilføje, at i forbindelse med OECD-eksaminationen var fusioner også et spørgsmål, der blev fokuseret på.

OECD omtaler i øvrigt også regeringens planer om at reducere antallet af sektorforskningsinstitutioner.

OECD anbefaler blandt andet (s. 213), at "regeringen skal vurdere fremtiden for sektorforsknings-institutionerne og søge at overføre så mange som muligt i universiteter (...)".

Regeringens fusionsproces, synes jeg, ligger i god tråd med de anbefalinger, som OECD kom med i 2003.

Spørgsmål BD:

"Hvilke universitetsbestyrelser og –rektorer havde ministeren drøftet de kommende fusioner med, inden han i januar måned proklamerede: "Fusioner er ikke målet. Det er midlet".

Svar:

Jeg har ikke drøftet konkrete fusioner med nogen rektorer eller bestyrelsesformænd.

Jeg har dog i dagspressen forholdt mig til to konkrete forslag: En MIT-lignende universitetskonstruktion, som blev fremført fra Risø's bestyrelse, og et forslag om et fødevareruniversitet. I begge tilfælde udtalte jeg mig positivt.

Mine udtalelser dengang gav anledning til en del debat.

Affødt af debatten og af en drøftelse med universiteternes bestyrelsesformænd på et af vore sædvanlige møder, så valgte vi at se fusioner af universiteter i en sammenhæng med regeringens ønske om at integrere sektorforskningen i universiteterne.

Og vi valgte bevidst en åben proces med aktiv inddragelse af bestyrelserne for såvel universiteter som sektorforskningsinstitutioner.

For at gøre det helt klart – og som jeg har sagt flere gange – så har der ikke ligget en overordnet masterplan i min skuffe, som har været drøftet med få centrale aktører.

Spørgsmål BE:

"Hvilke eksisterende undersøgelser dokumenterer, at store universiteter er bedre end mindre universiteter?"

Spørgsmål BF:

"Hvilke eksisterende undersøgelser dokumenterer, at specialiserede institutioner, som f.eks. Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Den Kgl. Veterinære Landbohøjskole (KVL) og Danmarks Farmaceutiske Universitet (DFU), klarer sig dårligere end de klassiske danske universiteter med flere fakulteter?"

Spørgsmål BL:

"Kan ministeren oplyse, hvilke principper ministeren lægger til grund for sit forslag til fusioner f.eks. optimal størrelse i forhold til kvalitet, synergier, geografi og sektorforskningens indplacering på universiteterne?"

Spørgsmål BN:

"Kan ministeren redegøre for regeringens mål med de givne universitetsfusioner, og oplyse hvordan og hvornår regeringen vil gøre op, om disse mål er nået?"

Svar:

Regeringen har ikke sagt, at de danske universiteter klarer sig dårligt.

Regeringen har sagt, at universiteterne vil klare sig bedre i forhold til den internationale udvikling, hvis forskningsindsatsen fokuseres.

Jeg siger ikke, at Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Landbohøjskolen (KVL) eller Danmarks Farmaceutiske Universitet (DFU) klarer sig dårligere end danske flerfakultære universiteter.

Jeg mener, at de vil klare sig endnu bedre, når de 1. januar 2007 fusionerer med andre forskningsinstitutioner.

Og det mener de åbenlyst også selv, fremgår det af deres tilbagemelding til mig.

Min holdning er heller ikke, at store universiteter entydigt er bedre end små universiteter.

Der vil også efter denne fusionsrunde være variation i størrelsen af Danmarks universiteter.

Størrelsen er ikke det afgørende. Det er muligheden for faglige gevinster derimod.

Som jeg indledte med at sige, så er regeringens mål at få endnu bedre universiteter. Midlet er at fokusere forskningsindsatsen.

Hver enkelt fusion vil blive vurderet ud fra de faglige synergieffekter, den forventes at ville kunne bibringe inden for forskning, uddannelse, innovation, tiltrækning af EU-midler og myndighedsbetjening.

I forhold til uddannelse taler vi for eksempel om uddannelse af flere kandidater, flere bachelorer og flere relevante uddannelser.

På forskningsområdet har vi opstillet mål om flere ph.d'ere og mere international gennemslagskraft.

Vi har sagt tiltrækning af flere EU-midler, mere samarbejde med erhvervslivet, styrkelse af kontakten til de offentlige myndigheder og sikring af myndighedsberedskabet.

Det er selvfølgelig en helt central opgave, at sikre at de små og frugtbare forskningsmiljøer der findes på såvel små som store institutioner også fremover kan udvikle sig.

Spørgsmål BM:

"Kan ministeren i den sammenhæng begrunde, hvorfor Roskilde Universitetscenter (RUC) som det eneste universitet ikke er omfattet af fusionsprocessen?"

Svar:

Roskilde Universitetscenter er en del af fusionsprocessen. Og en del af det fremtidige danmarkskort.

RUC vil også fremover indgå i samarbejder med de øvrige universiteter på det fremtidige danmarkskort.

Men der er blot ingen, der i processen har peget på Roskilde Universitetscenter som fusionspartner.

Spørgsmål BG:

"Hvordan skal universiteterne finansiere de ekstra omkostninger, som vil være en følge af den fusionsbølge, som ministeren er i færd med at gennemføre?"

Spørgsmål BO:

"Kan ministeren oplyse, hvad universiteternes samlede omkostninger i forbindelse med fusionerne vil være og i benægtende fald oplyse, hvornår ministeren har et sådant skøn over de samlede udgifter?"

Svar:

Fusionerne skal ses i sammenhæng med regeringens målsætning om, at de offentlige forskningsudgifter skal op på 1 pct. af BNP i 2010.

Dvs. at der i de kommende år skal tilføres meget store beløb til den offentlige forskning, herunder institutionssiden.

Der er flere institutioner, der har peget på spørgsmålet om økonomien i fusionerne. Og regeringen har et åbent og vågent øje i forhold til de økonomiske problemstillinger.

Jeg vil dog gerne slå fast, at regeringens udgangspunkt er, at fusionerne skal være udgiftsneutrale.

Spørgsmål BK:

"Kan ministeren bekræfte, at universitetslovens formålsparagraf bør ændres, i det omfang sektorforskningen fremover fusioneres ind som en del af universiteterne?"

Svar:

Det er regeringens holdning, at fusionerne kan ske efter universitetslovens §31.

Universiteternes nye formål – myndighedsbetjening – kommer til at fremgå af deres vedtægter.

Det er samme fremgangsmåde som ved indfusineringen af Fødevarøkonomisk Institut og Skov og Land i Landbohøjskolen (KVL) i 2004.

Så det er altså ikke nødvendigt med en lovændring for at kunne gennemføre fusionerne.

Omvendt mener regeringen også, at når vi nu alligevel - og af andre grunde - senere skal fremsætte ændringsforslag til universitetsloven, så vil det være naturligt at præcisere og synliggøre universiteternes nye opgaver vedrørende myndighedsbetjening.

Der er vi dog ikke endnu. Men når vi nærmer os tiden for fremsættelse af forslag om ændring af universitetsloven, vil vi optage særskilte forhandlinger med forligskredsen.

Spørgsmål BP:

"Kan ministeren redegøre for, i hvilket omfang det bliver op til den enkelte universitetsbestyrelse at beslutte, hvordan den pågældende sektorforskningsinstitution eller de pågældende sektorforskningsinstitutioner skal indplaceres i universitetets organisation, herunder spørgsmålet om geografisk placering?"

Svar:

Den organisatoriske opbygning på universitetet fastlægges – inden for rammerne af lovgivningen - af universitetets ledelse. Det fremgår af universitetslovens kapitel 2.

Spørgsmålet om, hvordan de konkrete sektorforskningsinstitutioner rent organisatorisk skal integreres på de enkelte universiteter, er – som man kan se det af de enkelte indmeldinger fra universiteterne – et meget vigtigt spørgsmål. Og der er også – som man igen kan se af indmeldingerne – flere modeller for hvordan det håndteres. Nogle tænkes indfusineret som fakulteter, andre som institutter eller centre.

De konkrete modeller for organiseringen af sektorforskningsopgaverne skal – i forbindelse overdragelsen af opgaverne – endeligt aftales mellem universiteter og ministerier.

Uanset hvilken model, der anvendes, er det vigtigt for både universiteterne og for regeringen at myndighedsbetjeningen fortsat er i top.

Derfor skal der indgås aftaler mellem ministerium og universitet om bevillinger og udførelsen af opgaverne. Og derfor lægger vi meget vægt på, at der bliver en entydig ledelse og indgang til løsningen af myndighedsopgaverne.

Spørgsmål BQ:

"Kan ministeren redegøre for, hvilke konsekvenser det har for fusionerne, hvis en sektorforskningsinstitutionsbestyrelse erklærer sig som modstander af at blive indfusineret i et universitet?"

Svar:

Formelt set er sektorforskningsinstitutionerne en del af de enkelte ministerier, og derfor er det et spørgsmål som afklares i regeringen.

Et fåtal af sektorforskningsinstitutioner har ikke i deres indmeldinger peget på et universitet som fusionspartner.

Her vil det nu være et spørgsmål, som skal drøftes i regeringen i forbindelse med beslutningen om det samlede og endelige danmarkskort.